

НАСТАВНИКЪ

ЗА

УЧИТЕЛИ И РОДИТЕЛИ

ИЗЛИЗА ВСЪКА НЕДѢЛЯ

Годишна цѣна дванайсетъ лева
или 60 гр., шестмесечна шестъ
лева или 30 гр., отдѣленъ брой
30 стотинки, безъ приложеніето

№. 7.

Подписката се приема въ редак-
ціята при типографіята
на Р. И. Блъскова
въ Варна.

Варна, 10-й Януарій 1881 год.

СЪДЪРЖАНІЕ: Отчетъ на Варнен. Реално училище за първата му учебна 1879-80 год. --- Подожението на Народния Учитель. --- Предложението за преобразование училищата въобще, а особено за преобразование училищата въ славянскитѣ земи. --- Предизвиканъ отговоръ. --- Отчетъ на Одес. Българско Настоятелство. --- Разни. .

ОТЧЕТЪ

на Варненското Реално Училище за първата му учебна год. 1879/80

Тѣй като съгласно съ Министер. предписаніе №. 1684 отъ 4 Августа мп са възложи временно управленіето на Варненската Реална Гимназія, то на мене надна жребій да дамъ отчетъ за ходътъ и успѣхътъ на училището презъ истекината първа негова учебна година, като са ръководихъ отъ дѣлата на Дирекціята.

I. Отваряніето на училището.

Миналата година съ княжескій указъ на 3 Септемврий са отвори въ гр. Варна Реално училище въ сжщото помѣщеніе, гдѣто по-напрѣдъ е било Народно-то Двукласно Училище и приготовителното съ 3-тѣ отдѣленія. Училището са отворило съ 38 ученика, раздѣлени на два класса, отъ които 15 въ първия и 23 въ вторія, Споредъ списъкътъ, държанъ за постъпваніето

на ученицитѣ въ училището, вижда се, че едната частъ сж отъ Варненското Народно училище, друга отъ разни мѣста на Княжеството, отъ Источна Румелия и отъ Турція (Одринско). Между страннитѣ ученици сж и осемъ правителствени въспитаници (стипендіанти).

II. Количеството на ученицитѣ,

Училището, като отворено съ патриотическа цѣль, приемали са и отпущали са ученици, които сж пожелавали да следватъ въ него въ разни времена презъ 1-о шестмѣсечіе, тъй щото числото имъ е стигнало до 66, отъ които 45 само сж останали до испититѣ. Следователно 21 ученикъ сж оставили училището пакъ въ разни времена по различни причини, а именно, едни, като непригответни добръ за Реалното Училище, възвърнати въ Народното; други по неспособностъ исключени; трети оставили самоволно, като възрастни и като непригответни добръ.

III. Учителскія състави.

Учителскія състави са състоялъ отъ трима учители, назначени съ Княжескій Указъ: Шишковъ, Стапчевъ и Дочевъ, отъ които първия — старши учителъ — е билъ сжщевременно и Инспекторъ, а другитѣ двама — младши учители. Малкія този учителскій съставъ и неговитѣ условия сж непозволявали да ставатъ честни и педагогически събрания, а по-вечето самъ Инспектора е ръководилъ както въспитателната, тъй и учебната частъ на училището, съгласно съ § 13 отъ приврѣменнитѣ правила за Реалнитѣ училища.

IV. Распредѣленіе на предметитѣ между преподавателитѣ и седмичнитѣ уроци.

Въ продълженіе на годишната преподаватели и въ двата класса сж биле: 1) Инспектора *Шишковъ* — Аритметика, Българска и Всеобща исторія и френскій езикъ.

2) *Станчевъ* — Българскій Езикъ, Законъ Божій и Географія. 3) *Дечевъ* — Естественна Исторія, Чъртеніе, Рисованіе и Красноречіе.

Всичкиѣ уроци презъ недѣлята сж биле 55 урока, раздѣлени между преподавателитѣ по слѣдующія начинъ: 16 на Инспектора и по 18 на двамата младши учители, безъ да са считатъ тритѣ часа, отредени за гимнастика, които, отъ пѣманіе на учителъ, сж оставали свободни. Потното лѣніе по същата причина съвѣтъ не фигурира въ программата.

V. *Въвежѣтъ на преподаваніето*

За означенитѣ по-горѣ предмети, учителитѣ сж са ръководили въ преподаваніето по программата отъ Министерството на Народното Просвѣщеніе въобще, съ исключеніе на историтѣ: Българска и Всеобща, които предмети, по представленіето на Инспектора, Министерството е одобрило, безъ да фигуриратъ въ официалната программа. Обема на изученія матеріалъ по всички предмети въобще, освенъ Исторіята Аритметиката и фр. Езикъ, не съотвѣтствува на положенія курсъ въ программата и за двата класса, тъй като едни били преминати въ по-голѣмъ размѣръ, — което е било съвършено лишно —, а други твърдѣ на кратко и съ пѣкоп важни пропусканія. Тѣй на пр.

а) *Законъ Божій* вмѣсто 4 урока по программата имало са е 5 урока на недѣлята и при всичко това преподавателя е изоставилъ, както са вижда, отъ проспекта му, краткото обясненіе на 10-тѣхъ заповѣди Божій въ I класъ. Отъ самитѣ проспекти на преподавателя Станчева, снети буквално отъ оглавленіето на учебника Маркова, са вижда, че той безъ разборъ е преминавалъ, което трѣба и което не трѣба. Ще каже, че той почти машинално е преподавалъ Св. Исторія, което отчасти са потвърдява и съ отговоритѣ на ученицитѣ въ испита.

б) *Българскій азикъ* вмѣсто 7 урока по програм-

мата имало са е 8. Отъ проспектитѣ на сжціятъ учитель тоже са вижда, че той е пропусналъ най-важната частъ за изученіето на Българскій Езикъ — писменнитѣ упражненія, които сж задължителни по программата и за двата класса. Отъ испита въ качество на ассистентъ, забѣлѣжихъ, че той при логическото разбираніе на нѣкои предложенія твърдѣ *вулгарно* са е обръщаль къмъ въспитанницитѣ, като употребява думи и израженія не чисто граматически; на пр. *) казва той на ученика за да намѣри подлѣжащото — *улови глаголи и той ще ти искажи подлѣжащото* и мн. др. подобни, отъ които са забѣлѣжва, че не е негова специалностъ този прѣдметъ.

ЗАБѢЛѢЖКА: За споменатитѣ два предмета преподавателя въ проспектитѣ си не указва нито пособіята които е ималъ подъ рѣка, нито пъкъ учебницитѣ, по които ученицитѣ ги изучавали.

в) *Географія* вмѣсто 4 урока по программата имало са е 5. Изученіето на Географіята не е било удовлетворително по сжція резонъ и още че е немало иълни географически карти а ученицитѣ са служили съ малки братки карти отъ разглобенъ атласъ. Този прѣдметъ са е изучаваль по учебника на Смирнова, безъ никакви пропусканія или допълненія отъ страна на преподавателя, като е заставляваль ученицитѣ да изучаватъ и тѣзи отдѣли, които иматъ характеръ чисто специаленъ и са относятъ въ областта на Козмографіята; тъй на пр. за кометитѣ, планетитѣ, образуваніето на земното кълбо и теоріята за сжществованіе въ него огънь, за вѣздуха и мн. др. които съвсѣмъ не са изискватъ отъ программата. Въобще проспектитѣ по този

*) Въ прѣдложеніята:

„Два зима страшна люта
„И обсипва съ снѣгъ полета
„А пъкъ нашій веселинь
„Нѣма ѣжба никаква“.

(Изъ запискитѣ Станчева).

предметъ на учителя Станчева иматъ характеръ чисто *наученъ*, снетъ буквално отъ оглавленіето на Географіята Смирнова. Освенъ това преподавателя не е знаелъ да ръководи ученицитѣ при чъртеніето карти, които са относатъ както по политическата Географія, тъй и отдѣлно по Физическата, а сяко това е пзвършвалъ преподавателя на рисованіето, който и представи на испита упражненіята на ученицитѣ по тѣзи частъ, като свой предметъ, наедно съ Рисованіето.

г) *Естествена Исторія* по програмата вмѣсто 2 уроба имало са е 3. Преподавателя по този предметъ е ималъ подъ ръка, както са види отъ проснекта му съттиненіята: 1) *Зине* „Ест. Исторія за испитѣ реални училища“. 2) *Винсес миникусъ* „книга за изучаваніе на животинѣ, растеніята и минералитѣ и 3) отъ *Генриха Шуберта* „Естест. Исторія животинѣ частъ I“. Отъ показанитѣ пособия учителя Дечевъ е съставилъ единъ курсъ по Ест. Исторія твърдѣ неспетриченъ и несотвѣтствующъ на курса по офиціалната програма. Отъ занискитѣ на ученицитѣ са вижда, че той отначало е преподавалъ обстоятелствено тѣзи познанія, които макаръ и да не сж предписани отъ Министерската програма трѣбало да са предаватъ на ученицитѣ само въ общи чърти. Тѣй напр. изученіето на Анатомическитѣ познанія заедно съ млѣкопитателнитѣ животни обема по-вече отъ половината на негова курсъ; а другата половина — за птицитѣ, амфибитѣ, рибитѣ, насѣкомитѣ, червентѣ, паяцитѣ, зоофититѣ и инфозоритѣ, тогасъ какъ, по программата са предписва да са обрѣща особено вниманіе на позабѣлѣжителнитѣ животни изъ споменатитѣ видове.

Освенъ това занискитѣ му по Естест. Исторія нематъ що-годѣ литературно достоинство: въ тѣхъ, преди всичко, са забѣлѣзва слабо разбираніе на Българскій Езикъ, а оттука невѣренъ преводъ и смѣшеніе на попятіята. Тѣй напр. у него са срѣщатъ такива названія: *костеливи животни* намѣсто *костни*; *катерица* — чет-

вероножно животно и катерици — птици; *соколъ и дуганъ*; *чавга и гарга* и мн. др. счита ги за 2 различни понятия, кога е известно, че тѣзи двѣ названія на понятията сж заети отъ два езика: Българскій и Турекій. Още — *папучикъ* вм. *папунякъ*; *балабанъ* вм. *цаглицъ* (кѣджяча); *подържа* вм. *подръжава*; *пѣецъ* вм. *пѣвецъ* и мн. др. Въобще у него са забѣлѣзва не ясно и не разбрано изложеніе на предмета, което несъмнено е много затруднявало ученицитѣ, а това, както по-напрѣдъ казвахми, произлиза отъ непознаніето езика, отъ който и на който преваждагъ. Между многото стига да укажемъ само едно — *крикливата маймуна* въ превода стои *очиларна маймуна*, като зель думата Brüllaffe (криклива) за Brillaffe (очиларна).

Положеніето на Народнія Учитель.

(Припомнюванія отъ инспекторската длѣжностъ.)

II.

До като доде опредѣленія отъ селянитѣ день да почне учителя работата си, ето че, за зла негова честь, са неспреча други даскалъ въ селото по-добъръ за селянитѣ, защото по-малко пари искалъ ¹⁾ Разбпра са

¹⁾ Въ селата учителитѣ са условватъ обикновенно по Димитровъ-день, день, за селянитѣ твърдѣ весель, защото тогава си изгласяватъ почти сичко за презъ цѣлата година. Новото разпорѣждане на инспекторитѣ да считатъ селскитѣ училища началото на учебната година 1 септемврий е съвсѣмъ непрактично, тъй като дѣцата почти до 1 Ноемврий сж заети съ хармантъ. Споредъ това и много учители, до като са събержтъ дѣцата, обичатъ да обикалятъ близжитѣ села и да правятъ между селянитѣ разни интриги за испъжданіето на тогава, че много пари искалъ и за условваніето на него, защото 200 или 300 гроша смѣхва отъ даваемата имъ плата, която разбира са, е по-голѣма отъ даваемата нему въ другото село. Отъ това и условенія по 1-й Септ. са излага на разни опасности, за уволеніето си до като дойде и замине Димитровъ-день.

че изведнѣжъ селянитѣ не могатъ да испѣдятъ старія учителѣ, безъ да му намѣрятъ нѣкоя *махана*, а особено, когато още са помиятъ веселбитѣ и благословитѣ отъ учителскія алдамачѣ (савга); нѣ полека-лека почватъ да го приелѣдватъ, като си встренчатъ сички почти очитѣ въ постжикитѣ на даскала, кѣдѣ ходи, какво прави, ѣде ли блажно и ми. др. подобни рѣждивѣ убѣжденія, до като най-послѣ въ единъ праздниченъ день новія даскалъ ги омая съ своето грубо грамогласно носово пѣніе въ черковата, което, споредъ оцѣненіето на селянитѣ ¹⁾, салтъ то струвало платата на учителя, а за обученіето на дѣцата оставало бадехава. Новія даскалъ въ това време непрестава да са запознае съ сичкитѣ по-първи чорбаджіи (старейшини), които всѣки день черпи по механята съ особено почитаніе и уваженіе и като сполучи да ги земе въ шепата си, т. е. да ги привлѣче къмъ себе си пристѣпва вече по-рѣшително за постиганіето на цѣльта си ²⁾. Почва да разказва на селянитѣ, че даскаля имъ билъ съ лошава поведеніе, много *инатъ*, че инспекторѣтъ го обичалъ и ще настоява да му са плаща редовно платата на всѣки мѣсець, което много тежко щело да имъ падне и т. н., т. се-въ тѣзи смисль думи, съ които гледа да ускори часъ по-напредъ уволненіето на събрата си. Селянитѣ са чудятъ какво да правятъ и отъ едната човѣщина срамуватъ са да обевятъ на старія си даскалъ, че не го щѣтъ. Сичко това ще върви тъй до като старія даскалъ не захвене да ги стига кое за

¹⁾ Селски учителѣ колкото и да е добъръ въ преподаваніето си, той нари не струва за селянитѣ, ако не знае да пѣе въ черковна и да държи общитѣ тефтери и разни статистики на селото.

²⁾ Почерпи селянина ако искашъ да бѣде съ тебе и за тебе било за изборитѣ, било за каквото и да е. Ний знаемъ много села, които немилостиво бѣха поливани съ вино, отъ нѣкои претенденти и самозванни депутати, само и само да подадѣтъ гласъ за тѣхъ въ деня на изборитѣ, но напраздно! Причината на това е друга и ний на мѣстото си кога да е ще я искажемъ.

чинове, кое за други нужди на училището, съ което силно ще въоръжи противъ себѣ си селянитѣ. При това трѣба да забѣлѣжимъ, че колко и да са мрази старія учитель, се-накъ никой отъ селянитѣ не смѣе да му изяви направо своето нерасположеніе; но напротивъ всѣкой още са изпнява предъ него, че *нищо не зна-ялз, че новія даскалз му са виждалз разваленз чилякз че тѣй станало, онѣй станало*, до като най послѣ заключи съ думитѣ: „азз, брате, не са мѣся на тѣзи работи“ Най-подиръ наипратъ му слабото мѣсто и на часа му подхвърлятъ динбовата кора. Последнята прошка съ ужъ условеннія учитель са произнася накъ въ механията при сжицитѣ хора, които го условиха и които дошли ежщевременно да условятъ новія и да му пиятъ алдамача. Когато са казва „сбогомъ“ на първія учитель никой не смѣе отъ срамъ да си отвори уста-та да каже нѣщо си, а говори само този, който са е най-много омаялъ отъ новія даскалъ и който не е *тѣй въ себѣ си*. И тѣй *палино-смздино*; вижда са, че положеніето на първія учитель става отъ трѣнь на глосъ. Той, като са намѣри улетенъ, и като вижда, че на вредъ почти са условиха учителитѣ, чуди са и мая да ли нема съ какво да обвини селянитѣ и да ги дрѣпни въ полиціята,⁴⁾ на пр. за нѣщо прокрито или откраднато или пъкъ да сж продавали крадени добичета и др. закачки, чрезъ които да може нравителството за пукъ да ги штрафува доста добръ. Захваща се-

⁴⁾ Подъ думата „полиція“ селянитѣ тѣсно разбиратъ правителственія домъ (конака), гдѣто са помѣнать правителственитѣ учреждения, а общо, за всѣмкого който ходи по селата съ жандаринъ, даватъ му название, че е чилякъ отъ полиціята. Тѣй на примѣръ нѣкой отъ старцитѣ за да придаде важность на думитѣ ми предъ своитѣ събранія — комисіи, той са обрѣна къмъ тѣхъ: „Хубаво да приказваме на този чилякъ, зере той е отъ полиціята“. Това ствърдѣ естествено, когато полиціята у насъ не е въ състояніе да възвиси своето положеніе и да разбере добръ назначеніето си. За много време тя ще са олицетворява въ зданіята и лица!

повече и повече да мисли, да крои и да са допитва отъ нѣкои свои ужъ добри познати, като какъ да направи въ този случай съ селянитѣ и къдѣ ще отиде безъ пукната парича. до като най-послѣ са сумяса да рапортира на инспектора. Съ рапорта си той представя главното, *честь има* да молн инспектора да привика селянитѣ на ИСПОВѢДАНІЕ, защо да му пенятъ алдамачъ двѣ три оки ракія и да му кажатъ: „*хайде върви си*“.¹⁾ Рапорта му, ако и на време да пристига въ столицата на инспектора, остава безъ послѣдствие или за туй, че инспектора е въ окръга или пъкъ за туй, че мѣстнитѣ власти са извиняватъ, какъ нѣмалн никакви *инструкции* за съдѣйствието на инспектора въ подобни случаи²⁾ и други, че правителственнитѣ занятия нмъ биле доста, та не можали да са безпокоятъ отъ *предписаніята* на инспектора (?)³⁾ (Слѣдва).

1) Много съжелявамъ, дѣто немамъ подъ ръка дѣлата на инспекцията, въ които много оригинали и за публикуваніе писма има за потвърденіе на разказитѣ ми.

2) Тѣй ма сръбшае бивши Варн. Губернаторъ г. Стояновъ. когато отивахъ за нѣкое съдѣйствіе, особено сръщо дързоститѣ на селянитѣ — гагаузи, които, подклаждани отъ Гръц. Владика, не щяха и да слушатъ биле, че министерско предписаніе гласи, какъ Българскій езикъ за тѣхъ е задължителенъ. Помня, какъ той ма сръбшна единъ пътъ когато му разказвахъ, че Каварненскитѣ гагаузи не шхтъ да слушатъ никакви министерски предписанія, тѣй като на тѣхъ имъ било рѣшено отъ мѣстото (?), какво трѣба да правятъ и какъ трѣба да са владатъ съ образованіето си, — съ особенно ужъ за интересуваніе и живо въспріемваніе на заявленіето ми и за да ма омая. види са, че и той много са обижда, като губернаторъ (?) отъ тѣзи приказки на Каварненскитѣ патриоти — обрвна са къмъ мене съ тѣзи думи: „ако би да ти са случи още веднѣжъ таково нѣщо, ти му кажи на тогози размирника, че ще са намѣри вѣнъ отъ границитѣ на княжеството“ и дѣйствиелно съ това си съдѣйствіе г. Стояновъ тѣй опламн тѣзи гагаузи, щого тѣ подиръ два мѣсеца отъ това не сж биле и по-срамниха, а нападнаха на Бъл. учителъ та го биха и душиха, за което и сжествува процесъ въ Балчикскій Окръженъ Сждъ.

3) Балчикскій Околийскій Началникъ Арковъ (?) ми са изрази тѣй, когато са отнесохъ къмъ него съ покорнѣйша просба

Предложение за преобразование училищата въобще, а особено за преобразование училищата въ славянскитѣ земи.

отъ

Г. Каेतона Остое-Ходилскій.

(Преводъ отъ полски)

I

... Като преплутваме презъ Европа и Сѣверна Америка, и испитамъ по тѣзи мѣста общественното положеніе, развитіето и напредѣкътъ на разнитѣ народи по разнитѣ епохе на науката, индустріята, търговіята и т. н. т. — трѣбува да дойдемъ до жалостното заключеніе, че сми останали много назадъ въ пѣтътъ на всеотранній нашъ напредѣкъ, и че трѣба вече да са пробудимъ, та да наченемъ серіозно да работимъ.

Независимостъ, трудъ, порядѣкъ и училище: това сѣ главнитѣ стълбове на народното зданіе, имало то какви и да било държавни граници.

да изгледа дѣлото на каранченскія учителъ г. Фурунджіевъ съ селянитѣ, които доста неприлично са отнесли къмъ него и съ постѣпката си твърдѣ безсрамно са подиграли съ учителското званіе. Тѣй, когато учителя са условилъ за новата година, съгласно съ предписаніето ми, и селянитѣ му пили алдамача пѣ колко оки ракія, явява се другъ учителъ, бивши акадѣмически родомъ Карабченецъ и предлага услугитѣ на съотечественицитѣ си съ по-долня цѣна, види са, отъ първия учителъ. Велѣдствіе на това Учил. настоятели са подигравать съ г. Фурунджіева и му казватъ да си обира крушитѣ отъ селото. Вѣднія Фурунджіевъ доде при мене въ Варна и ма моли съ сълзи на очи да му помогна на това незавидно положеніе, като при това ми представяше, че жената и дѣцата му стоели гладни и ги било страхъ да излѣзатъ отъ къщи. Азъ го успокоихъ, че, като разкажа на г. Околійскія Началникъ, ще му са управи работата и да си иде въ село.

По поводъ на отношеніето му за това дѣло Балчикскій Околійскій Началникъ са обръща още къмъ мене, като съ нѣкой простъ подчиненъ нему жандаринъ. Това му обръщаніе явно показва че той не разбира длъжноститѣ си като Околійскій Началникъ, особено въ Бѣлч. Округъ, гдѣто най-много трѣба да са заляга за

Нашитѣ училища, макаръ и да сж урѣдени по планътъ на Германскитѣ училища, за които днесъ са мисли, че сж най-добритѣ въ Европа, но пакъ тѣ не даватъ на младитѣ люде онези реални ползи, които слѣдъ дълговременна тежка работа съ право са очакувать.

Въ днешното време вече слушаеме не само по насъ, но и при нашитѣ образовани съсѣди, че трѣба, колкото е възможно по-напрѣдъ, явнитѣ училища да са реформиратъ. Не само майкитѣ, но и бацитѣ, които са грижатъ за здравіето на дѣцата си, са оплакуватъ, че дѣцата са претворени съ презмерното умственено работеніе и съ разнитѣ училищни задачи.

Отъ друга страна началницитѣ на разнитѣ държавни управления и управителитѣ на разнитѣ клопови заниманія, че отъ училището младитѣ люде влизатъ въ практическій животъ съ високоуміе, а съ твърдѣ малко полезно знаніе.

Отъ тези двѣ само привидни противоположни оплакуванія трѣба да са заключи, че въ училището ученицитѣ много време губятъ при изучваніето предмети. Малко полезни за въ практическій животъ, доръ между това, тѣ би могли да употрѣбятъ туй време на изучваніе много по-полезни предмети.

Иремина вече онуй време, кога наставленіето си е служило съ насилственни сръдства да принуди ученика да учи; а че и днешната училищна система злѣ е приспособена за природа и потрѣбата на младежъта.

распространеніето и улучшеніето на народното образование. Говоримъ това, като имаме предъ видъ дѣятелността на предшественика му г. Щърбановъ, който неуморимо са старалъ за отваряніето на Народнитѣ училища. Това доказва, още и дългата му и постоянна перениска въ инспекціята, несравнена съ никоя друга отъ окржнитѣ начальници на Варн. Учеб. Окржгъ. Благодаримъ Щърбанову отъ душа и сърце за неговото съдѣйствіе, което той ми показа при изпълненіето на длъжността си, съ дѣйствіе безъ което невъзможно и намислимо бѣше шото сичкитѣ въ този окржгъ села да иматъ училище!

Той, Арковъ (?) --- подписа му неможе да са чете и много прилича на нѣкои си ероглифи --- вопреки възложенната си длъжностъ и безъ да разбира, види са, отъ инспекторски ревизии донасятъ (рапортиратъ), че три или шесть месеци не съмъ билъ въ округа тогази, когато азъ още не бѣхъ обиколилъ цѣлія си окржгъ.

Твърдѣ е тежко и досадително за младитѣ людїе точно да изпълняватъ училищнитѣ длѣжности; особено е тежко това на онези, които по край голѣмтѣ си способности, иматъ и твърдѣ живъ характеръ.

Най-добритѣ ученици често ставатъ най-неспособни людїе въ практическій животъ. Тези старателни млади людїе обикновено тежнеятъ къмъ пристанището на нѣкакво държавно званіе за да си почиватъ тамъ слѣдъ многогодишното училищно работеніе. Младій човѣкъ, който добръ е прилѣжавалъ много цѣни самото себѣ; защото преди да напусне училището, често е ималъ случай да види какъ човѣкитѣ отъ неговата стрѣжа взематъ високи мѣста, макаръ и да сж много по-долу отъ него въ отношеніе по разнитѣ клонове изъ наукитѣ и отъ общото знаніе. На младій човѣкъ не иде на умъ, че неговата относителна надмѣнностъ иде отъ това, дѣто старитѣ сж вече заборавили много нѣща, които сж още прѣсни въ неговото помнѣваніе.

Ние най-лесно забораваме онова, което нарѣдко употребяваме, т. е. онова, което по-малко ни е потребно.

Между разнитѣ клонове отъ знаніето, въ училището сжществувалъ единъ видъ іерархія (старейшинство), така на пр. класическото образование, основано върхъ знаніето древнитѣ язици взема са за по-благородно отъ образованіето, на което зацѣтъа е изучаваніето природнитѣ науки.

Науката за правото отъ старо време стои на най-високій стѣпенъ на тѣзи іерархія.

Свършенъ правникъ (юристъ) значи сжщо, каквото и умна глава, а онези, които са приготвя за агрономъ, предполагатъ са като неспособенъ за нѣкоя по-висока наука!

Човѣкъ по своето естество, са качилъ на онези стѣпень, която са са сматра като най-висока; всичкитѣ прочее тежнеятъ къмъ онези високи науки, отъ които по-много сж обезпечили нарчето хлѣбъ, а на нѣкои още сж и помогнали, да дойдѣтъ до нѣкакво високо достоинство.

Почти всичкитѣ млади людїе, които грижливо са учатъ, иматъ на умъ да добѣятъ нѣкакво си държавно званіе, т. е. мѣсто което са плаща уредно. Броятъ на искателнитѣ държавни мѣста става се по-голямъ, а излѣгнитѣ въ това теженіе надѣжди,

извикватъ оплакванія отъ несправедливостъта и всемогущностьта на протекціята. Университетскитѣ дипломи и докторскитѣ титули сж станали като благородство безъ иманіе: „die Tittel ohne Mittel“ — страната става по-сиромашка, защото нейнитѣ най-добри сили вмѣсто сж помощъта на науката да са приготвятъ за производително работеніе, въ школскитѣ дипломи търсятъ титли и право да ръководятъ хората, на които предстои да правятъ, да сътворяватъ народното богатство.

Това са отнася не само за сѣдебнитѣ и административни чиновници, но и за техническата стржка.

Техническата стржка, безъ ржната работа, никога не може да бжде съвършенна, подпълна. Младій человекъ, който са е навикналъ да носи ржжавици, и който знае да владѣе съ перото, той може твърдѣ сж полза да бжде употребенъ въ нѣкаква техническа канцеларія, защото дневнитѣ училища приготвятъ людіе само за канцеларин и кантори.

Онзи, който самъ не е работилъ ржно, той никога не ше бжде въ сѣстояніе, правилно да ръководи ржната работа на други людіе. Много млади техници съ инженерскій титулъ, на радо сърдце би напустнали ржната работа за да снечелятъ основна практическо знаніе, което е неизбежно нужно за тѣхната стржка, но това е вече късно за тѣхъ, защото въ младитѣ си години не сж навикнали на физическа работа.

Отъ това излиза слѣдующето заключеніе: ученій техникъ става бюрократъ и управлява работа, която самъ никога не е работилъ, а работника безъ наука рѣдко ше може самъ да усъвършенствува нѣкаква работа.

Дневната уредба на училищата, като да е основана врѣхъ това начало, че сж ржна работа трѣба да са бавятъ само людіетѣ безъ способности и безъ иманіе, а младитѣ людіе, които иматъ нѣкакъвъ приходъ и воля за наука, трѣба да са приготвятъ въ училищата да управляватъ онѣзи, които работятъ ржно.

Има младежи, които прекарватъ по 20 години въ училището, а съ външній святъ не сж биле въ никаква свръзка. Това дълговременно заниманіе мисльта съ предмети, които са чини, че сж по-високи отъ удовлетвореніето всѣкодневнитѣ потребности на живота. най-подирѣ правятъ младія человекъ неспособенъ за нѣкакво самостоятелно предприятие.

Най сетѣ такъвъзито младѣ чловѣкъ, ще търси онова мѣсто, дѣто всѣка работа отъ наирѣдъ е точно начертана, дѣто нѣма никаква опасностъ въ предпріятіето, а въ практиката — никаква отговорностъ. Ако слѣдъ дълго чѣканіе не успѣе да добіе нѣкое по-добро мѣсто, ще са втигне въ нѣкоя канцеларія и ще са оплаква отъ хората и отъ сждбата.

Числото на искателнитѣ държавни мѣста и така парѣчени учени занятія, станало е толкова голѣмо, што докторитѣ на правото са бавятъ съ частни ученици, свършенитѣ правници търсятъ мѣста за селски писари, а техницитѣ са залавятъ за джюрнисти (канцеларск писци). Ето това е бждщността, що очаква даровитата и старателна младежъ, при днешната училищна система.

Често са чудимъ на така званій селскій умъ, или на онова практическо глѣданіе на работата на наиптѣ селяни, които сж развили своитѣ умственни свойства не въ училищата, а въ практическій животъ.

Най сѣтне виждами, че людіе, които въ младитѣ си години сж снечелили нмотъ, вече захванали да работятъ самостоятелно. Имами доста примѣри, дѣто отъ двама брата, онзи който не е посѣщавалъ училища, по наирѣдъ е дошелъ до независимо положение отъ другія. Незнанието, въ този случай, не е слѣдствие отъ по-слабо разсжжданіе, наблюдение и по-малки природни способности, но трѣба да са заключи, че кога чловѣкъ по-вечко години са бави съ предмети, които нематъ никаква свръзка съ всѣкдневній животъ, той става неспособенъ въ борбата за сжпестуваніе.

Онзи който е показалъ по-вече години въ училища, подирѣ може да бжде твърдѣ добъръ чиновникъ, може да стане и ученъ чловѣкъ, но тежко той ще бжде практиченъ чловѣкъ.

(Ще са продължи).

Предизвиканъ отговоръ.

Въ вѣстн. „Българскій Гласъ“ единъ безпристрастенъ гражданинъ отъ г. Праводія, бато излага своето тѣпо мнѣніе за инспекціята на народнитѣ училища, често са обръща къмъ мене

и споменува нѣщо по моята бивша инспекторска длѣжностъ, 1) че г. Балчикъ билъ ревизиранъ отъ мене само единъ пѣтъ въ годината и 2) че не съмъ билъ обвинелъ Праводійскія Окржгъ, гдѣ-то Н. Училища биле въ въ жалостно положеніе.

Какъ е въ сжщностъ работата, то считамъ за излишно да разправамъ на ушъ безпристрастнія дописникъ и на почтенната редакция, която мре за подобни интригантства. Но при това, ползувайки са отъ този случай, азъ си позволявамъ да обнародвамъ свидѣтелството, дадено мене отъ Министерството на просвѣщеніето, което същевременно може да послужи и като отговоръ на разнитъ, умнишенно распръснати, слухове отъ нѣкои божемъ почтенни господа и госпожи въ града ни съ цѣлъ да зачернятъ името ми.

Бившій инспекторъ на Варн. Учеб. Окржгъ
Б. Райновъ.

Ето свидѣтелството:

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНОТО ПРОСВѢЩЕНІЕ

№ 3220

Софія 14 Ноемрій 1880 год.

СВИДѢТЕЛСТВО

Дава са настоящето свидѣтелство отъ Минист. на Народ. Просвѣщеніе Г-ну Божилю Райнову за това, че той е изпълнявалъ длѣжността на окръженъ училищенъ инспекторъ въ Варн. Учебенъ Окржгъ отъ I-й Ноемврій 1879 год. до 5 Октомврій 1880 год. че въ продълженіе на всичката си служебна дѣятелностъ, той са е показалъ твърдѣ ревностенъ къмъ точното изпълненіе на своята обязанностъ, като са е съобразявалъ всекога съ министерскитѣ предписанія и че по негова собственна просба, са уволни отъ тѣзи длѣжностъ и са назначи за учителъ отъ II классъ при Вар. Реална Гимназія

Подлинното подписахи:

Министръ: И. Н. Гюзелевъ

Главенъ секретаръ: Др. Конст. Ичерекъ.

За началника на отдѣленіето: А. М. Ташиманевъ.

ОТЧЕТЪ на одесското българско настоятелство за 1878—1880 год. въ 1 Февруарій.

Този отчетъ твърдѣ сполучливо го е рѣдизиралъ Одесскія Листокъ, като го е нарѣкълъ беседа за чашка кофе. Ний нема да расправяме какво ще каже отчетъ и да отгадваме причинитѣ, които неволно, види се сж заставили поменатото настоятелство да създаде тѣзи, наречена отчетъ, брошурка, тѣй като мѣстото и направлението на списанието ни не ни позволяватъ това да направимъ. Ще попитаме само почитаемото настоятелство какво е направило за умственното и нравственно-религіозното развитіе на народа? Колко съчиненія на языка ни сж непечатани отъ капитала на Одесското Българско Настоятелство и какви други средства сж употребени отъ сжшето за нравственно-религіозното развитіе на народа ни, та да може то да заключи періода на 25-годишната си дѣятелность съ тѣзи тържественности, каквато се явява то съ настоящія си отчетъ?

Отъ достовѣренъ источникъ са научихме, че Градск. ни Общ. Управленіе, слѣдъ като държало петъ месеца бюджета на народнитѣ училища за презъ учебната 1880-81 година, възвърнало го обратно на училищното настоятелство безъ да го потвърди и да общае каква-да-е частъ въ полза на училищата отъ своятѣ приходи. Формалната причина на това, споредъ отношеніето на Град. Общ. Управленіе до Училищ. Настоятелство, е, че бюджета е билъ твърдѣ преувеличенъ, неприспособимъ и несотвѣтствующъ съ положеніето и срдѣствата на Варненск. Българско населеніе. Ний знаемъ сжшественната причина, която е заставила почитаемий ни кметъ да отговори тѣй на Училищ. Настоятелство. Но безъ да я излагаме, учтиво му казваме: че ако е искренъ родолюбивъ и ученолюбивъ Българинъ, частнитѣ си каприци и пиятиги ще призрѣ, когато са разсждава или осжществлява нѣщо за въ полза на народа, а особено въ дѣлото на народното образование въ Варна, дѣто много и премного сили са искать съвокуино да дѣйствувать за да можемъ да са поставимъ спрямо другитѣ народности на подобающата намъ стѣпень.

 Редакцията сърдечно благодари на почитаемото Министерство на Народното Просвѣщеніе за дѣто благоволило да препоржча списанието ни на Окръжнитѣ Инспектори и на народнитѣ учители.

Печатницата на „Наставникъ“ у Варна.